

SURLET DE CHOKIER, REGENT VAN BELGIË IN 1831

Iedereen kent wel prins Karel, regent van België van 1945 tot 1951. Maar weinigen kennen baron Erasme Louis Surlet de Chokier (1769-1839), regent van België van 24 februari tot 21 juli 1831, in afwachting dat België een koning vond.

- Vz. Hoofd naar links. Onder de halssnede getekend: J. LECLERCQ
Rondom: BARON E.L. SURLET DE CHOKIER, RÉGENT DE BELGIQUE.
Kz. Rondom: LA BELGIQUE INDÉPENDANTE. In het veld: AU / RÉGENT. /
DÉCRET / DU CONGRÈS NATIONAL / DU XX JUILLET / MDCCCXXXI.
Ø 40,3 mm, brons, messing, tin, zilver (zeer zeldzaam), goud (1 ex.?)

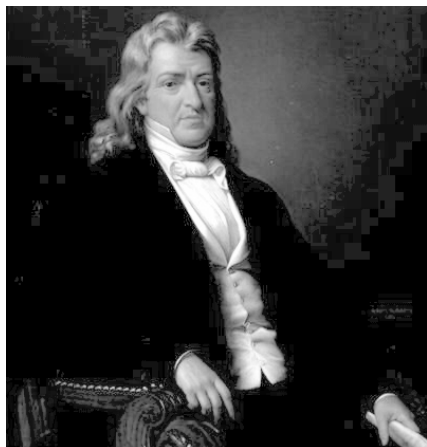
Surlet de Chokier werd geboren in een vooraanstaande familie in het Luikse dorpje Chokier. Zijn grootvader werd in 1745 in de adelstand verheven. Zijn familie kocht in 1758 het kasteel van Gingelom in Limburg.

In 1791 nam Surlet de Chokier deel aan de mislukte opstand van het Prinsbisdom Luik tegen de Oostenrijkers. In 1794 werden de Nederlanden ingelijfd bij Frankrijk en begon hij een carrière in de Franse politiek. Eerst werd hij administrateur départementale, dan burgemeester van Gingelom en lid van de departements- en arrondissementsraad en later zelfs parlementslid. Na de slag van Waterloo in 1815 begon de Nederlandse tijd en werd hij lid van de tweede kamer van de Staten-Generaal. Daar kreeg hij de bijnaam “Surlet de Choquant” wegens zijn radde tong en kritische opstelling, wat niet in de smaak viel van koning Willem I en hem in de oppositie deed belanden. Hij hield zich dan maar bezig met de kweek van merinosschape te Gingelom, waar hij meer dan 1.200 stuks van bezat.

De Belgische revolutie van september 1830 bracht hem opnieuw in de politiek. Het Voorlopig Bewind organiseerde verkiezingen voor het Nationaal Congres (de voorloper van het huidige parlement) en Surlet de Chokier, als afgevaardigde voor het arrondissement Hasselt, werd gekozen tot eerste voorzitter. Hij leidde met succes de debatten over de nieuwe grondwet. Ondertussen begon de moeilijke zoektocht naar een geschikte koning. De kroon werd eerst aangeboden aan de 16-jarige prins Louis, hertog van Nemours, de tweede zoon van de Franse koning Louis-Philippe, maar deze weigerde onder Britse druk. In afwachting koos het Nationaal Congres op 24 februari 1831 dan maar een regent en dat werd Surlet de Chokier. Als regent was hij echter vrij passief onder het motto: “le régent régente, mais ne gouverne pas”.

Hij bleef regent tot men een geschikte koning gevonden had en dat werd Leopold van Saksen-Coburg, de weduwnaar van de Engelse kroonprinses Charlotte, die op 21 juli

1831 de eed als koning aflegde. De dag voordien vaardigde het Nationaal Congres een decreet uit waarin hulde werd gebracht aan de regent en de toelating gegeven een medaille te laten slaan op kosten van de regering. Deze medaille werd uitgedeeld aan de leden van de Kamer en de Senaat in april 1833, en was dus de eerste officiële Belgische herdenkingsmedaille. Als herinnering aan het werk van het Nationaal Congres werd te Brussel de Congresskolom opgericht.

Surlet de Chokier, schilderij van Albert Roberti (1811-1864), Kamer van Volksvertegenwoordigers, Brussel

De Congresskolom te Brussel, ingehuldigd in 1859, architect Joseph Poelaert

Er bestaat ook een satirische medaille uit 1831 op naam van Surlet de Chokier. Wie deze heeft laten maken is niet bekend. Op de voorzijde staat “de Goede Herder” met zijn schapen, een allusie op hem als fokker van merinosschapen. De keerzijde vermeldt het pensioen van 10.000 gulden per jaar dat hij kreeg voor zijn diensten: een vorstelijk bedrag voor die tijd. Het bedrag is in gulden omdat de Belgische frank slechts in 1832 ingevoerd werd.

Vz. De Goede Herder met zijn schapen. Rondom: EGO SVM PASTOR BONVS. In de afsnede: E B^{ON} SURLET DE CHOKIER / RÉGENT / DE LA BELGIQUE.

Kz. Een kaalgeschoren schaap voor een afgeknakte boom. Rondom: SIC, VOS NON VOBIS VELLERA FERTIS OVES. In de afsnede: VOTÉE AU RÉGENT / AVEC FL^S 10000 DE PENSION / PAR LA PATRIE RECONNAISSANTE / 1831.

Ø 41 mm, brons (verzameling Penningkabinet Brussel), zilver (zeer zeldzaam)

Op 2 augustus 1831 viel het Nederlandse leger België binnen, dat aanvankelijk overwinningen behaalde te Hasselt en Leuven. In deze Tiendaagse Veldtocht kon het jonge België zich slechts staande houden dankzij het Franse leger dat ter hulp kwam. De Nederlanders bleven echter nog geruime tijd de Antwerpse citadel bezetten. Deze bijna-nederlaag werd verweten aan Surlet de Chokier die tijdens zijn regentschap had nagelaten het leger ernstig te organiseren.

Bij de daaropvolgende onderhandelingen te Londen in 1831, die leidden tot de ondertekening van het “Verdrag der XXIV Artikelen”, moest België, in een zwakke onderhandelingspositie, heel wat toegevingen doen aan Nederland. Velen twijfelden aan de leefbaarheid van het kleine België. Het moest afstand doen van het oostelijk deel van Limburg (vandaag Nederlands Limburg) en het Duitstalig deel van Luxemburg (vandaag het Groothertogdom Luxemburg).

Koning Willem I weigerde echter het verdrag te ondertekenen en daardoor ontstond er een tijdelijke situatie waarbij die twee gebieden toch nog bij België bleven. De Belgen hoopten dat die tijdelijke situatie wel de definitieve zou worden. In 1838 ondertekende Willem I uiteindelijk toch nog het verdrag dat dan in werking trad op 19 april 1839. Koning Leopold I deed nog verwoede pogingen om de twee gebieden te behouden, o.a. bij de kersverse Britse koningin Victoria, waarvan hij een oom was, maar de grote mogendheden gaven geen krimp. Daarmee verloor België definitief oostelijk Limburg en Duitstalig Luxemburg.

Duitstalig Luxemburg kreeg als Groothertogdom Luxemburg wel het statuut van een aparte staat waarvan de Nederlandse koning ook groothertog was. Het werd toch nog onafhankelijk in 1890 bij de troonbestijging van de Nederlandse koningin Wilhelmina, omdat de Luxemburgse grondwet geen vrouwen toeliet op de troon.

In Gingelom zijn ze Surlet de Chokier echter nog niet vergeten. Zijn kasteel bestaat nog steeds en er werd zelfs een streekbier gewijd aan zijn nagedachtenis: “De Chokier”, een amberkleurig bier met een licht kleurend schuim.

Bibliografie

Johan van Heesch, *Revolutie in België. Penningen en draagtekens van de Belgische revolutie (1830)*, Brussel 2005.

Lieven Struye (direction), *Chronique de la Belgique*, éditions Chronique, Liège 1987.

WIKIPEDIA, de vrije encyclopedie, *Erasmus Louis Surlet de Chokier*, http://nl.wikipedia.org/wiki/Surlet_de_Chokier

Fr. Aumann e.a. (red.), *Baron Surlet de Chokier, regent van België, mens en mythe 1769-1839*, Gingelom 1989.

Didier Vanoverbeek, *De Belgische Frank 1832-2002, encyclopedie van de Belgische staatsbetaalmiddelen*, Brussel 2006.

Het bier *De Chokier*, <http://www.dechokier.be/historie.htm>

Leopold Verbist